

1741759

STN.

MAGYAR KÖNYV- SZEMLE

KÖNYVTÖRTÉNETI FOLYÓIRAT
REVUE POUR L'HISTOIRE DU LIVRE

96. évfolyam

1980

4

AKADEMIAI KIADÓ • BUDAPEST

MAGYAR KÖNYVSZEMLE

A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADEÉMIA
I. OSZTÁLYÁNAK
KÖNYVTÖRTÉNETI FOLYÓÍRATA

REVUE DE L'ACADÉMIE
HONGROISE DES SCIENCES
POUR L'HISTOIRE DU LIVRE

96. ÉVF. 1980/4. SZ.

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG — COMITÉ DE RÉDACTION

MÁTRAI LÁSZLÓ
(a szerkesztő bizottság elnöke)

KÓKAY GYÖRGY
(felelős szerkesztő)

HAVASI ZOLTÁN
(társzerkesztő)

V. KOVÁCS SÁNDOR
MEZEY LÁSZLÓ
REJTŐ ISTVÁN
TARNAI ANDOR

SZERKESZTŐSÉG — RÉDACTION
1088 Budapest, Múzeum krt. 14—16.

Megjelenik negyedévenként

Trimestrielle

Articles appearing in this journal are abstracted and indexed in HISTORICAL ABSTRACTS and/or AMERICA: HISTORY AND LIFE.

✱

Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető bármely postahivatalnál, a kézbesítőknél, a Posta hírlapüzleteiben, a Posta Központi Hírlap Irodánál (PKHI 1900 Bp., József nádor tér 1.) közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a PKHI 215—96162 pénzforgalmi jelzőszámára. Előfizetési díj: 80 Ft. Előfizethető és példányonként megvásárolható az Akadémiai Kiadónál, 1054 Bp. V., Alkotmány u. 21. Tel.: 111—010 (pénzforgalmi jelzőszám 215—11488) és az Akadémiai Könyvesboltban, 1368 Bp., Váci u. 22. Tel.: 185—680.

A szerkesztőség legfeljebb 1 iv terjedelmű és az MSZ 9651 szabványnak megfelelő kéziratosokat fogad el (egy oldalon 30 sor, soronként 60 leütés, jegyzetek a főszöveg után). A tanulmányok rovatba szánt cikkhez 1 oldal terjedelmű tartalmi kivonatot is kérünk. Különlenyomatok (legkevesebb 100 példány) a Kiadóhoz címzett, de a szerkesztőséghez eljuttatott levélben rendelhetők, a korrektúra visszaküldésével egyidőben.

A győri Székesegyházi Könyvtár possessorai
 IV. Egyéb, sem Erdélyhez, sem Gyórhöz nem kapcsolható
 hazai személyiségek könyvei

A győri Székesegyházi Könyvtár possessorainak utolsó és legnagyobb csoportját alkotják azok a magyarországi könyvtulajdonosok, akiknek pályája sem Erdélyhez sem magához Gyórhöz nem köthető. Az alábbi táblázat 132 új possessornak összesen 107 könyvét mutatja be az előző közleményekben követett elvek alapján:

Possessor — donator	Cím — jelzet	A bejegyzés dátuma és egyéb adatok
Almási Pál praepositus S. Stephani [1601—1608] ¹	LIPPELOO, Z.: Res gestae... martyrum, confessorum atque sanctarum virginum. Tom. I. Coloniae 1594. — XIX. c. 33.	Andreae Szentkörösztly Valent. Drygety
Babothy, Georgius ²	PETRUCCIUS, F.: Consilia et quaestiones. Rothomagi 1513. — XIX. e. 54. Pontificale.	1595. Joanes Győri ... Sigis- mundj Forgach de Gymes fiscalis ... donavit Ladis- lao Deákj praeposito Sancti Giorgy de viridj Campo.
Bácsmegyei György lector Scepusiensis [1590—1597] ³	S. I. et a. — XIX. a. 6.	Joanni Posgaj praepo- sito Academ., ... cano- nico ... ecclesiae Stri- goniensis, 1612. Valentini Vytechy capel- lani ... Demetrij Nap- ragy, archiepiscopi Co- locensis.
Bácsmegyei Mihály parochus Sabariensis	HAYMO H.: Homiliae in epis- tolas dominicarum. Pars aestiva. Coloniae 1539. — XIX. b. 50.	Liber hic literati de Magyaradh emptus est anno ... 1556.
canonicus Castriferreus et parochus Sabariensis	JOANNES de Verdena: Sermones dormi secure dominicales. Augustae 1485. — Ö. V. 14 ab.	

¹ KOLLÁNYI Ferenc: *Esztergomi kanonokok 1100—1900*. Esztergom 1900. 186.

² Valószínűleg a Dunántúlon, ill. Nyitra megyében ismert Babóthy család tagja. — NAGY Iván: *Magyarország családai*. Bp. 1857. I. 80.

³ *Schematismus almae Dioecesis Scepusiensis pro anno ... 1907*. Szepesváralja 1907. XV; Talán azonos azzal a Bácsmegyei Györggyel, aki 1599-ben egri kanonok volt. — RUPP Jakab: *Magyarország helyrajzi története*. Pest 1872. II. 401. Ennek tulajdonában volt: Aristotelés: *De historia animalium*. Venetiis 1545. című műve, amely példány a gyöngyösi volt Ferences Könyvtár gyűjteményében található. — SOLTÉSZ Zoltánné: *XVI. századi könyvgyűjtők kötetei a gyöngyösi Műemlékkönyvtár antikva-gyűjteményében*. Az Országos Széchényi Könyvtár Évkönyve. 1965—1966. 133.

Possessor — donator	Cím — jelzet	A bejegyzés dátuma és egyéb adatok
custos et canonicus Castriferreus et Saba- riensis	[NAUSEA, F.: Catechismus ca- tholicus.] (Coloniae 1543.) — XX. a. 24. PELBART: Stellarium. [Basileae 1497/1500.] — Ö. IV. 35.	Caspari Inchoferi, 1615.
Balassa István [Balassi Menyhárt fia, Bornemisza Péter tá- mogatója?]	Machumetis ... vita ac doctrina omnis, quae ... Alcoranum dicitur, ... in Latinam translata ... Annotationes, confutationes, ... Sarracenorum ... historiae ... Item P. Melanchtonis ... prae- monitio. Basileae 1543. (2) JOANNES Cantacusenus: Con- tra Machometicam fidem Christiana ... assertio. Basileae 1543. (3) JOANNES Cantacusenus: Contra Saracenorum haeresim ... apolo- giae IIII. Basileae 1543. — XX. a. 8.	6. Januarii 1579. Demetry Napragi episcopi Jauriensis
Baranyai Máté, 1608 [evangélikus lelkész] ⁴ l. Szegedi István Bellosics Lukács Collegii Pazmanei alumnus ⁵	HIERONYMUS: Biblia. Lugduni 1513. — XXII. d. 15.	1661. Dono datus per me Fran- ciscum Sigraji Ecclesiae Jauriensis, 1674. die 20. Martij
Bende, Nicolaus l. Oláh Miklós Beniczky Gáspár in S. Györgi [1630—1632] ⁶ don.	PETRUS Lombardus: Sententia- rum textus. Basileae 1513. — XX. b. 20.	ex libris ecclesiae Domas- sienensis, 1614. Stephanus Kéry ... 1637. donatus a Cas- paro Beniczki in S. Györ- gi.
Beythe István [református püspök 1585—1612] ⁷ Bezcky, Stephanus de Kev l. Kéves András Bobalius, Franciscus [trubini pap] ⁸	NANNUS, M.: Polyathea, opus svavissimis floribus exornatum. Basileae 1512. — XIX. a. 20. HUNNIUS, A.: Pars hiberna epis- tolarum dominicalium. Witebergae 1595. — XIX. b. 44.	Matthiae Weores de Nyeeek

⁴ PAYR Sándor: *A Dunántúli Evangélikus Egyházkerület története*. Sopron 1924. 90—91.

⁵ NÉMETHY, Ludovicus: *Series parachiarum et parachorum Archidioecesis Strigoniensis*. Strigonii 1894. 490.

⁶ NÉMETHY, Ludovicus: i. m. 492.

⁷ ZOVÁNYI Jenő: *Magyarországi protestáns egyháztörténeti lexicon*. Budapest 1977. 76—77.

⁸ Némethy említ egy Bobaliust, aki 1572-ben volt Trubinban katolikus pap (i. m. 503).

1605-ben Cabaneus Bazil kubini diakonus Nozitius Jánoshoz írott levelében meséli el Franciscus Bobaly jáczi prédikátor eltávozását. — ILA Bálint: *A Thurzó-levéltár protestáns egyháztörténeti iratai*. Magyar Protestáns Egyháztörténeti Adattár XV. Buda-
pest 1934. 34.

Possessor — donator	Cím — jelzet	A bejegyzés dátuma és egyéb adatok
Böythe Miklós [szerémi püspök 1638-ban] ⁹ l. Oláh Miklós		
Capella Beatae Margarethae l. Oláh Miklós		
Capella in Lánzsér [= Landsee] l. Oláh Miklós		
Capitulum Castriferense	Epistole lettioni et evangelii ... tradotti in lingua Italiana. Venetia 1549. — XIX. b. 12.	
Checheny, Joannes = Csétényi János		
Cheleydj, P. l. Viczmándy Tamás		
Chepchany = Csepesányi Cheri, Joannes	AUGUSTINUS: Opusculorum to- mus II. Venetiis 1547. — XIX. c. 44.	1598.
Chrteni, Joannes = Csétényi János		
Coci, Georgius Nicolaus (?)	EDER, G.: Malleus haereticorum. Ingolstadii 1580. — XIX. c. 14.	
Csepesányi (Chepchany) János [Turóc megyei birto- kos család tagja] ¹⁰	GIOVIO, P.: Illustrium virorum vitae, quibus accesserunt Turca- rum imperatorum vitae. Tom. 1—2. Basileae 1567. — XIX. c. 20.	
Csepesányi (Chepchany) János Batisz, 1768. l. Eszterházi Dániel		
Cserődy János [esztergomi kanonok] ¹¹	POLITI, L.: In ... Pauli apostoli et alias septem canonicas epistolas ... commentaria. Parisiis 1566. — XXI. b. 18.	(I. C.—1576)
Csétényi (Checheny, Chrteni) János tricesimator Vacienis	ACCIAIOLUS, D.: Expositio ... Ethicorum Aristotelis. Florentinae 1478. — Ö. IV. 20.	Anno 1616. die 20. Martij ... Joannes Checheny tricesimator Vacienis suae Majestatis Cae- sareae ... compatri suo ... domino Georgio Vasuary ... dedit opus hoc ... Buda ex Bib- liotheca Regum Hun- gariae elatum.
	ANTONIUS: Summae theologiae pars III. Venetiis 1480. — Ö. III. 16.	Anno 1614. die 19. Sep- tembris opus hoc ... Buda ex Bibliotheca di- vorum quondam Regum Hungariae elatum, ... dominus Joannes Chrteni tricesimator ... in Vach mihi compatri suo Geor- gio Vasuary ... dedit.

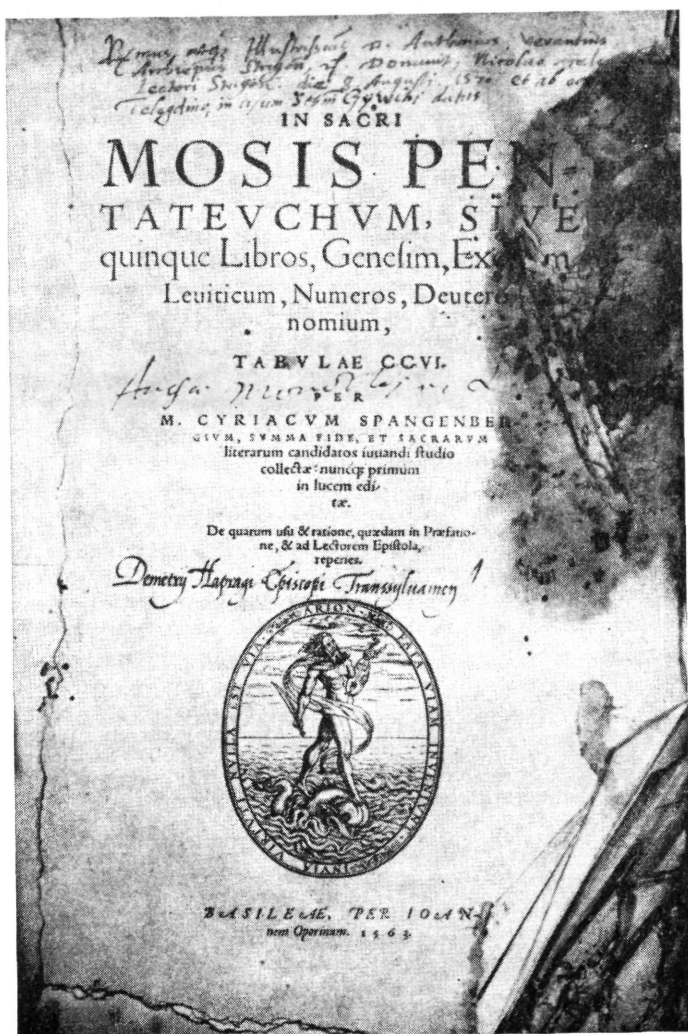
⁹ BÉDY Vince: *A győri székeskáptalan története*. Győr 1938. 407—408.¹⁰ A Turóc megyei Kis-Csepesényből eredő család tagja. — NAGY Iván: i. m. II. 132.¹¹ KOLLÁNYI Ferenc: i. m. 176.

Possessor — donator	Cím — jelzet	A bejegyzés dátuma és egyéb adatok
Csökö, Gregorius legatus	BONFINI, A.: Rerum Ungaricarum decades quatuor cum dimidia. Francofurti 1581. — R. IV. 1b.	Francisci Ketheli, 1625. Per Gregorium Csökö ... Stephano Kérj canonico Jauriensi ... 1653. die 17. Martij.
Darabos Ferenc [dunántúli földbirtokos] ¹² I. Olady, Martinus Dávid Pál [1625-ben pécsi, 1629-ben váci, 1630-ban veszprémi püspök] ¹³ Deáki László praepositus Sancti Giorgy de viridi Campo ¹⁴ [= Szentgyörgymező] I. Bácsmegyei György Domassiensis Ecclesia 1614. [= Damasa?] I. Beniczky Gáspár Dombrinus, Michael capellanus I. Monoszlói András Draskovich, Adam	Constitutiones concilii provincialis Moguntini ... 1549. celebrati. Moguntiae 1549. — XXI. b. 7.	
Druget Bálint = Homonnai Drugeth Bálint Ebeczky Imre [pozsonyi kamarai tanácsos] ¹⁵	PAULUS, S.: Dispositio in partes orationis rhetoricae. Magdeburgi 1582. — XIX. c. 4.	1588. Jos. Kerman ab anno 1705. die 9 Martii
Ecclesia Egersegiensis I. Keves András Erdélyi Péter clericus et plebanus Echiensis, 1646. [= Écs?] I. Szegedi István Esztergom, Bibliotheca ecclesiae Strigoniensis, 1558 I. Szondi Pál	RYD, V. A.: Catalogus annorum et principum geminus. Bernae 1540. (2) MUTIUS, H.: De Germanorum prima origine, moribus. Basileae 1539. (3) SOLINUS, J.: Polyhistor. — MELA, Pomponius: Tres libri de situ orbis. Basileae 1538. — XX. d. 15.	

¹² NAGY Iván: i. m. III. 237.¹³ A váci Egyházmegye történeti névtára. Vác 1917. II. 566.¹⁴ RUPP Jakab: i. m. I. 16—18.¹⁵ NAGY Iván: i. m. IV. 3.

Possessor — donator	Cím — jelzet	A bejegyzés dátuma és egyéb adatok
Eszterházi Dániel [Eszterházi Miklós testvére] ¹⁶	PÁZMÁNY P.: Igazságra vezérlő kalauz. Pozsony 1623. — R. IV. 5.	Danieli Eszterhazi autor dedit. Joannes Batisz Chep- chany 1768. 10. Sept. Jos. Ezeky ... ad ... Jo. Ezeky in anno Domini 1557.
Ezeky, Joannes (?) Ezeky, Josephus 1. Ezeky, Joannes Fabri, Joannes episcopus Viennensis 1. Gyulai Gáspár Félegyházi Tamás 1. Melius Péter Feraboscho, Matthias ¹⁷ 1. Makai István Geörunei, Franciscus ecclesiae Kerezidi plebanus 1. Szegedi István Gradnay, Thomas de Jazka	BUSTIS, B.: Secunda pars Rosarii. Hagenau 1513. — XIX. a. 14. LUDOVICUS Granatensis: Flores. Coloniae 1588. — j. n.	Pragae comparatus ... 24. Martii anno 1589. Matthiae Veöreös de Nyek
Gyöngyösi Uj János archidiaconus Ung- variensis, canonicus ecclesiae Agriensis ¹⁸	HIERONYMUS: Omnes, quae ext- tant ... lucubrationes. Basileae 1553. (2) HIERONYMUS: Epistolarum secundus tomus. Basileae 1553. — XXII. c. 17. HIERONYMUS: Operum tertius tomus. Basileae 1553. (2) HIERONYMUS: Operum quar- tus tomus. Basileae 1553. — XXII. d. 19. Index rerum et vocum omnium ... operum ... Hieronymi. Basileae 1553. (2) Appendici huic inest quad- ruplex Psalterium ... Hiero- nymo interprete. Basileae 1553. — XXII. d. 17. LEUWIS, D.: In Evangelium Lucae enarratio. I—II. Parisiis 1545. — XIX. b. 43. RUPERTUS Abbas: Commenta- riorum in Apocalypsim Joannis libri XII. Parisiis 1545. — XIX. c. 31. DURANDUS, G.: Speculi ... pars tertia et quarta. Basileae 1563. — XX. a. 15.	Demetriij Napragj praepositi Agriensis, anno 1589.
Győri (Geörj), Fran- ciscus		

¹⁶ NAGY Iván: i. m. IV. 93.¹⁷ Valószínűleg rokona annak az olasz hadmérnöknek, aki 1559-ben Győr megerősítését tervezte. — BORBIRÓ Virgil—VALLÓ István: *Győr városépítés története*. Budapest 1956. 95, 97.¹⁸ Gyöngyösi Jánosnak több könyvét ismertette Soltész Zoltánné (i. m. 127).

1. A több főpap tulajdonában volt Spangenberg-kötet címlapja

Possessor — donator	Cím — jelzet	A bejegyzés dátuma és egyéb adatok
Győri János S. Forgach fiscalis ¹⁹ l. Bácsmegyei György Gyulai Gáspár frater ²⁰	TRITHEIM, J.: Epistolarum familiarum libri duo. Hagenau 1536. — XIX. e. 36.	liber a . . . Iohannis Fabrij episcopi Viennensis propriis . . . pecuniis emptus et post mortem ipsius in Bibliothecam Collegii sui Sancti Nicolai . . . collocandus . . .
Gyulai István canonicus ecclesiae Strigoniensis et rector scholae Tyrnaviensis, 1570. ²¹ l. Monoslói András Hamza, Joannes	Autores historiae ecclesiasticae . . . omnia recognita . . . per Beatum Rhenanum. Basileae 1544. — XX. b. 16. NEVISANUS, J.: Postillae maiores totius anni. Lugduni 1518. — XXII. b. 1.	Andreae Zekesfeyerwarj Matthiae Weores de Nyeek a Henricospeter parochi de Göcs, 1626. Daniel Michaelis sum possessor huius libri . . . 1569.
Henricospeter parochus de Göcs (?)		
Hermann, Joannes, 1700. l. Kermann, Benedictus Homonnai Drugeth Bálint [Zemplén megye főispánja 1603-ban] ²² l. Babothy, Georgius Ilóczy Máttyás (Ilowsky, Matthias Pannonius) Inchofer, Casparus l. Bácsmegyei Mihály Istakochy, Petrus	JUSTINUS: Historia. Coloniae 1549. — XIX. c. 16. GORRANUS, N.: Postilla elucidativa . . . super epistolas Pauli. S. 1. et a. — XXII. a. 7.	(1552) 1600 (?)
Káldi, Nicolaus	[HIERONYMUS: Tomus epistolarum cum argumentis . . . D. Erasmi Roterdami.] Basileae 1524. — XXI. a. 24.	Matthiae Weores de Nyeekh 1613. mensis Novemb. dono datus ab . . . Nicolao Kaldy

¹⁹ Az esztergomi Főszékesegyházi Könyvtárban található Ambrosius Spiera Tarvisinus: *Liber quadagesimalium sermonum de floribus sapientiae*. Basileae 1510. című példányba mint *bellicus*, *Sacrae Caesareae Regiaeque Majestatis in partibus Hungariae Superioris notarius*-ként írta be nevét. — Sz. KOROKNAY Éva: *Magyar reneszánsz könyvkötések*. Bp. 1973. 168.

²⁰ KARÁCSONYI János: *Szt. Ferenc Rendjének története Magyarországon 1711-ig*. Bp. 1924. 62.

²¹ A Magyar Tudományos Akadémia Könyvtárában található JAMBlichus: *De mysteriis Aegyptiorum*. Venetiis 1497. című könyvének kötésével Sz. Koroknay Éva foglalkozott (i. m. 86).

²² NAGY Iván: i. m. III. 403.

Possessor — donator	Cím — jelzet	A bejegyzés dátuma és egyéb adatok
Kazi, Joannes	CALVIN, J.: Institutio christiana religionis. Lausannae 1576. — XXII. c. 9.	Demetrij Napragj praepositi Agriensis, 1591. (KAZ—1581)
Kermann, Benedictus	HUNNIUS, A.: Pars aestiva evangeliorum. Witebergae 1596. — XIX. b. 36.	Joh. Hermanni ... 1700. die 19 Sept. ... Benedicto Kerman ... Emi ... Dominica Laetare Posonii ... 1602. ... Franciscus Balassa.
Kermann Dániel [evangélikus püspök] ²³ don.	BALDUINUS, F.: Hüpomnémata homiliarum in epistolas dominicales. S. l. 1614. — XIX. c. 15.	Accepi ex donatione ... Danielis Kermanni Miaeviae ... 1696 ego Jo. Kermann ...
Kermann János [evangélikus lelkész] ²⁴ l. Kermann Dániel		
Kermann, Josephus l. Draskovich, Adam		
Ketheli, Franciscus, 1625. l. Csökör, Gregorius		
Keves András episcopus ecclesiae Vespremiensis ²⁵	BRUNUS, C.: Opera tria. Moguntiae 1548. — XX. c. 15.	Liber ... Andreae Kewes datus ad ecclesiam Egersegensem anno ... 1562. Sum Stephani Bezcky de Kev (?) Emptus a Benedicto Köuesy 1576.
„ „ „ loci- que ejusdem comes perpetuus ... consiliarius Sacrae Regiae Majestatis	Constitutiones concilii provincialis Moguntini ... 1549. celebrati. Moguntiae 1549. — XXI. b. 22.	per ... Andream de Kewes ... ecclesiae Beatae Mariae Magdalenae in oppido Egerzegg fundatae pro instructione fidelium, ... 1554. 20. die mensis Januarii emptus.
Klingenpoch [= Klimpa] ecclesia Sancti Jacobi ... in bonis civitatis Soproniensis	Missale ... ecclesiae Strigoniensis. S. l. et a. — R. V. 28.	
Körössi, Blasius	TOLETUS, F.: Commentaria, in ... Aristotelis logicam. Coloniae 1579. — XIX. e. 31.	In usum Joannis Caroli Stranbingensis
Kőszegi Rozs Balázs [evangélikus lelkész] ²⁶ Kövesy, Benedictus l. Keves András Kermann l. Kermann	CALVIN, J.: In librum Psalmorum ... commentarius. Genevae 1557. — XX. c. 10.	In usum Ioannis Caroli philosophiae studiosi Sum Petri Sz. Lőrinci ab anno ... 1614.

²³ ZOVÁNYI Jenő: i. m. 352—353.

²⁴ PAYR Sándor: *Egyháztörténeti emlékek*. Sopron 1910. 256—257.

²⁵ GAMS, Pius Bonifacius: *Series episcoporum ecclesiae catholicae*. Ratisbonae 1873—1886. 386.

²⁶ L. a 4. jegyzetben idézett művet, 63.

Possessor — donator	Cím — jelzet	A bejegyzés dátuma és egyéb adatok
Kutassy János praepositus S. Thomae ²⁷ — don.	APPIANUS A.: De civilibus Romanorum bellis historiarum libri V. Eiusdem libri VI. ... P. Vellei PATERCULI historiae Romanae duo volumina. Parisiis 1538. — XX. d. 22.	Joannes Kutassy ... Demetrio Napragj donavit.
1. még Monoszlói András		
Kürti István pastor ecclesiae Szerediensis ²⁸	LEUWIS, D.: Enarrationes ... in IIII. Prophetas Maiores. Coloniae 1534. — XX. c. 5. [Disputatio prima ... de incarnatione ... verbi D. Thomae.] S. 1. et a. — XIX. a. 10.	(N. D.—1561.)
Kürtössi, Nicolaus	AMBROSIUS: Opera. P. 1—3. Basileae 1492. — Ö. VI. 25.	1641. Josephi Kysdy filii eiusdem Petri Kysdy, 1617.
Kysdi, Josephus (?)		
Lánczér [= Landsee] Capella 1. Oláh Miklós		
Literatus de Magyaradh, 1556 ²⁹ 1. Bácsmezei Mihály		
Magyarbéli Bosnyák István [esztergomi kanonok] ³⁰	CORNELIUS a Lapide: Commentaria in omnes ... Pauli epistolas. Antverpiae 1627. — XXI. c. 8.	1637.
Makai István [katolikus pap Nagyszombatban] ³¹	ARISTOTELES: Ethicorum ad Nicomachum libri. X. J. Argyropylo interprete. Lugduni 1553. — XIX. b. 41.	Demetrij Napragj Mattheus Feraboschi Sthno Machaino vendidit.
Makomensis, Casparus	GORRANUS, N.: Commentaria in quatuor evangelia. Coloniae 1537. — XX. d. 17.	
Martini (Marthynws) Miklós [evangélikus lelkész] ³² 1. Olady, Martinus		
Melius Péter pastor ecclesiae Debreceniensis	BÈZE, Th.: De haeticis a civili magistratu puniendis libellus ... Genevae 1554. (2) BOQUINUS, P.: Examen libri, quem T. HESHUSIUS scripsit ... de praesentia in coena Domini. Basileae (1561) — XIX. b. 24. SIMLER, J.: De aeterno Dei filio ... adversus ... Antitrinitarios libri IV.	Petro Melio ... Thomas Feleg'hazi mittit 1555. Demetrij Napragi episcopi Transylvani (P. M.—1566) ³³ Principi ac domino Joanni Secundo, regi Christiano ... Petrus Melius

²⁷ KOLLÁNYI Ferenc: i. m. 178.

²⁸ FABÓ András: *Monumenta evangelicorum Aug. conf. in Hungaria historica. III.* Pest, 1865. 149, 202.

²⁹ Magyarad Hont megyei helység. Birtokosai között szerepel Börzsönyi Literatus Máté esztergomi viceprovisor 1510-ben. — BAKÁCS István: *Hont vármegye Mohács előtt.* Budapest 1971. 154.

³⁰ KOLLÁNYI Ferenc: i. m. 244—245.

³¹ SZINNYEI József: *Magyar írók élete és munkái.* Bp. 1891—1914. VIII. 419.

³² FABÓ András: i. m. 267—269.

³³ JENEI Ferenc: *Félegyházi Tamás könyvajánlása Mélius Péterhez.* Győri Szemle 1935. 199.

Possessor — donator	Cím — jelzet	A bejegyzés dátuma és egyéb adatok
Monasterium Sororum de Insula Leporum Monoszlói András [veszprémi püspök] ³⁵	<p>Tiguri 1568. — XIX. c. 27.</p> <p>BANDELLUS, V.: Regula ... Augustini episcopi. Constitutiones fratrum ordinis praedicatorum. Declarationes super constitutiones. [Milano] 1505. — XIX. c. 22.³⁴</p> <p>CANISIUS, P.: De Maria virgine ... libri quinque. Ingolstadii 1577. — XX. d. 5.</p> <p>CYPRIANUS: Opera ... repurgata per D. Erasmum. Basileae 1530. — XXI. d. 7.</p> <p>EISENGREIN, M.: De certitudine gratiae. Coloniae 1569. — XIX. c. 7.</p> <p>HIERONYMUS: Omnium operum tomus primus. Basileae 1516.</p> <p>(2) HIERONYMUS: Omnium operum tomus secundus. Basileae 1516. — XXII. c. 20.</p> <p>HIERONYMUS: Operum tomus quartus. Basileae 1537.</p> <p>(2) HIERONYMUS: Operum tomus quintus. Basileae 1537. — XXII. c. 18.</p> <p>IRENAEUS: Opus ... in quinque libros digestum. Basileae 1548. — XX. a. 26.</p> <p>JOANNES Chrysostomus: Commentaria in ... IV. Christi evangelia. Lovani 1543. — XX. b. 4.</p> <p>MAFFEJUS, R.: Commentariorum urbanorum octo et triginta libri. Parisiis 1526. — XX. a. 17.</p>	<p>dono dat ... 1568. V. Decemb. libellos hos et litteras meas Sua Maestas solus perlegat, ne opprimatur a Blandrantanis.</p> <p>Tyrnaviae 18. Septembris anno 1579. (A. M.—A. D. 1579) 1580 die 24. Septembris. Demetrius Napragj episcopus Jauriensis Viennae 8. Octobris 1580.</p> <p>Tyrnaviae 4. Junii 1580. Antonius Verantius ... donavit libro isto Michaelem Dombrium capellanum (ANT. VERANTIUS EPIS. AGRIENSIS — 1561) A ... Nicolao Thelegdino datus Joanni Kuthassi 14. Mai 1579. A ... Joanne Kuthassi datus Andreae Monozloj 7. Septembris 1579. Stephani Gywlay canonici ecclesiae Strigoniensis et rector scholae Tyrnaviensis et amicorum, 1570. Poson 1580.</p> <p>Demetrius Napragj archiepiscopi Colocensis.</p> <p>emptus 6. Septembris, 1580.</p>

³⁴ A hátsó kötéstáblán a következő bejegyzés olvasható: ego soror elena priorissa huius conventus quamvis iuventa instituo te sororem et in superpriorissam huius conventus in nomine patris et spiritus sancti amen. ... iniungens tibi istud officium in remissionem et satisfactionem omnium peccatorum tuorum. Amen. A könyv kötésének és a bejegyzéseknek a fényképét közölte: Király Ilona. — *Árpád-házi Szent Margit és a sziget*. Bp. 1979.

³⁵ PEISCH Alajos: *Monoszlói András (1552—1601)*. Bp. 1941.

Possessor — donator	Cím — jelzet	A bejegyzés dátuma és egyéb adatok
praepositus Psoniensis	PAIVA, D.: Defensio Tridentinae fidei . . . quinque libris comprehensa. Ingolstadii 1580. — XXII. c. 14. PAIVA, D.: Orthodoxarum explanationum libri decem. Coloniae 1564. — XIX. b. 29. PELTANUS, T.: De nostra satisfactione et Purgatorio libri duo. Coloniae 1576. — XXI. 11. 39. Pontificale Romanum. Venetiis 1572. — XIX. a. 3.	die 20. Septembris 1581. 25. Octobris 1583. die 7. Septembris 1580. (A. M. — 1580) Marthinus Pethe de Hethes episcopus Vacienſis . . . Andreae Monozloi . . . dedit. Post decessum . . . domini Monozloiſ possidet Thomas Fülei abbas Pilisiensis, cantor et canonicus Jauriensis. Post mortem eiusdem . . . successit Matthias Weores de Nyeck praepositus S. Salvatoris 22. Octobris 1595.
praepositus ecclesiae Psoniensis	RUFFINUS. T.: Opera, quae exstant . . . tomus I. Parisiis 1580. — XX. c. 6. SPANGENBERG, C.: In sacri Mosis Pentateuchum . . . tabulae CCVI. Basileae 1563. — XXI. c. 16.	Antonius Verantius archiepiscopus Strigoniensis . . . donavit Nicolao Telegdi lectori Strigoniensi die 8. Augusti 1570. et ab eo . . . in usum Stephani Gywlai datus. Demetrius Napragi episcopi Transylvaniensis. Ex liberalitate . . . Joseph . . . a Moskon praemium ex Rhetorica Zagrabiensi . . . 1642. die 21. Aug. (L. B. A. M.)
Moskon, Josephus liber baro ³⁶	FILLIUCIUS, V.: Synopsis universae theologiae moralis. Herbipoli 1628. — XIX. c. 45.	1553. Stephani Kéri, 1638.
Mossóczy Zakariás protonotarius apostolicus [nyitrai püspök 1582—1586] ³⁷ l. Radovics Péter Mossowszky, Joannes	[JOANNES Chrysostomus: Homiliae LXXXVII.] Basileae 1525. — XXII. a. 22. BONIFACIUS, VII: Libri VI Decretalium. S. 1. et a. — Ö. VI. 1.	1553. Stephani Kéri, 1638.
Novák Péter canonicus almae ecclesiae Nitriensis [1580—1600] ³⁸		dono datum in Castris Gomariens. per . . . Georgium Sharkajin in perpetuam rei memoriam

³⁶ Talán férje annak a Moskon Józsefnének, aki 1640-ben anyagi segítséget nyújtott a zágrábi Ferencsek Kolostorának újjáépítéséhez. — Karácsonyi János: i. m. 301.

³⁷ GAMS, P. B.: i. m. 376.

³⁸ VAGNER József: *Adalékok a nyitrai székes-káptalan történetéhez*. Nyitra 1896. 165.

Possessor — donator	Cím — jelzet	A bejegyzés dátuma és egyéb adatok
Nyulak-szigeti Domonkos Apácakolostor I. Monasterium Sororum de Insula Leporum		... 1594. penultima die mensis Octobris sub pago Nyarasad
Oklomanus, Bartholomaeus pastor Radvanensis	BRENZ, J.: In Evangelii secundum Lucam duodecima ... capita ... homiliae centum et decem. Francofurti 1541. — XX. c. 21.	1561.
Olady, Martinus in Kiscsajta (Kyscaytha)	PETRUS Lombardus: Sententiarum libri IV. Basileae 1488. — Ö. IV. 23.	Nicolay Pannony Wierlessy et amicorum, 1575. A Q ₁ -en olvasható: Rogo te ut hos libros in domo tua Heoveys reddere in manus Nicolay Marthywns. Iterer syndaxim amico dominoque meo Francisco Darabos redde ipseque inquirat.
Oláh Miklós archiepiscopus Strigoniensis [1553—1568] ³⁹	Missale Strigoniense. Venetiis 1498. — j. n.	Post interitum Francisci Pereni ... donatum est ... Nicolao Olaho ... post Martino Pethe de Hethes ... per Joannem de Ivancz ... Demetrio Napragi ... eodem defuncto ... ecclesiae Jauriensi ... donat.
	Missale secundum chorum ... episcopatus Zagrabiensis. Venetiis 15 .. (?) — R. V. 35.	Nicolaus Olahus ... hoc suo chirographo me donavit ... Capellae Beatae Margarethae in Curia Domus suae Nicoleti vocatae, fundatae l. Martii, anno 1556.
primas Hungariae	Ordinarium Strigoniense. ⁴⁰ (Venetiis 1520.) — R. II. 24.	Thomas Stubenreich Societatis Jesu religiosus ... 6. Aprilis ... 1661. Viennae Nicolai Telegdini administratoris Strigoniensis; Nicolai Paulini, custodis Strigoniensis Publius Nicolaus Paulinus; Nicolai Bende, 1679; Nicolai Böythe, electi episcopi Syrmicensis, praepositi de Saag Sancti Stephani.

³⁹ GAMS, P. B.: i. m. 380.⁴⁰ E mű szerepel Telegdi Miklós 1586-ban összeírt könyvjegyzékén. — TÓTH István: *Telegdi Miklós reneszánsz könyvtára*. MKsz 1979/3. 282.

3. Az Ordinarium Strigoniense (Venetiis 1520) címlapja a tulajdonosok sorrendjét is megőrkíftette

Possessor — donator	Cím — jelzet	A bejegyzés dátuma és egyéb adatok
don.	Ordo et ritus ... ecclesiae Strigoniensis. Viennae Austriae 1560. — R. II. 19.	Nicolaus Olahus ... donavit me capellae suae in Lanser Demetrij Napragj archi- episcopi Colocensis (1562)
Orgonacz, Benedictus	Secundus tomus conciliorum omnium. Coloniae 1551. — XX. c. 4. HEROLT, J.: Sermones ... de tempore. Lugduni 1514. — j. n. ⁴¹	(SVM NICOLAI ... HI A. E. STRIG... IEN) 1571. Joannes Posgaj sacellanus ... electi episcopi et cancellarii ... Demetrij Napragj, 1598. Joseph Waradi ordinis praedicatorum me possedit et possidet Joannis (?) anno ... 1577. Liber Demetrij Napragij ... Agriensis et Orodiensis praepositi
Padoslaus (?)	WERBÓCZI I.: Tripartitum opus iuris ... Hungariae. Viennae Austriae 1517. — R. V. 34.	1714. Ioannis Roracz, 1677.
Pathay, Sigismundus plebanus Paliensis in Insula Rábo Pauli (?)	BARONIUS, C.: Annales ecclesiastici. Tomus nonus. Moguntiae 1601. — XX. a. 11. HIERONYMUS: Octavus tomus commentarios in Psalterium habet. Basileae 1525. — XXII. d. 21.	Demetrij Napragj archiepiscopi Colocensis
Paulinus, Matthias [evangélikus lelkész] ⁴²	LEUWIS, D.: Homiliarum in Epistolas et Evangelia ... pars altera. Coloniae 1533. — XX. d. 23.	
Paulinus, Nicolaus custos Strigoniensis l. Oláh Miklós		
Paulinus, Publius Nicolaus l. Oláh Miklós		
Pázmány Péter [esztergomi érsek 1616—1623] ⁴³ don. l. még Eszterházi Dániel	[PÁZMÁNY P.:] Logi alogi. Posonii 1612. — R. II. 30c	Admodum reverendo domino Altib... (?) Pet. Pazmany
Pethe Márton archiepiscopus Colocensis [1598—1605] ⁴⁴ l. Oláh Miklós		

⁴¹ SZ. KOROKNAY Éva: i. m. 254.⁴² FABÓ András: i. m. 288.⁴³ GAMS, P. B.: i. m. 380.⁴⁴ GAMS, P. B.: i. m. 372.

Possessor — donator	Cím — jelzet	A bejegyzés dátuma és egyéb adatok
Pethe Márton episcopus Vacien- [1582—1587] ⁴⁵ I. Monoszlói András	BEDA, V.: Opera. 1—2. t. Basileae 1563. — XIX. d. 9.	Demetrius Napragj epis- copus Transilvanus
Pioppi, Dionysius episcopus Modrusi- ensis ⁴⁶		
Posgai János I. Bácsmegyei György	BARBOSA, A.: De officio et potes- tate episcopi tripartita descriptio. Lugduni 1641. — XX. a. 6.	1660.
Pullas János parochus Receiensis [1662—1665] ⁴⁷	PÁZMÁNY P.: Hodoegus. Posonii 1637. — R. IV. 10a.	1584.
Rachossich, Franciscus	GREGORIUS, IX.: Decretales. ... epistolae. Lugduni 1510. — XIX. e. 11.	
Radvovics Péter [nyitrai kanonok] ⁴⁸	Missale secundum chorum ... ecc- lesiae Strigoniensis. Venetiis 1512. — R. V. 33.	Ex libris Zachariae Mos- socij protonotarii apos- tolici. Valentini Leepes archi- episcopi Colocensis
episcopus Vacien- [1599—1608]		
Rai, Casparus	STAPLETON, T.: Principiorum fidei doctrinalium relectio scholas- tica et compendiaria. Antverpiae 1596. — XXII. d. 12.	
Rauch, Stephanus plebanus Niekiensis	GUALTERIUS, J.: Tabula chrono- graphica status ecclesiae. Lugduni 1616. — XX. c. 11.	Donatus est a ... Step- hano Rauch ... Matthiae Duscis, anno 1669. die 14. Julii.
Rech, Joannes	LEUWIS, D.: In quatuor evange- listas ... enarrationes. Coloniae 1532. — XX. a. 3.	Ego Joannes Keöntös hunc librum ... Petro Baraniaj dono obtuli, anno 1617. die 24. Apr.
Roracz, Joannes, 1677. I. Pathay, Sigismundus		
Sárkány György ⁴⁹ I. Novák Péter		
Sebbarius, Paulus	RUPERTUS Abbas: Commentari- orum in Ioannis Apocalypsin lib- ri XII. Norimbergae 1526. — XIX. b. 38.	Liber Confraternitatis dominorum sacerdotum Soproniensium donatus eidem per dominum Pau- lum Sebbarium anno 1552.
Serény György concionator Adami de Battyán ⁵⁰	BELLARMINO, R.: Disputatio- num de controversiis Christianae fidei adversus ... haereticos to- mus tertius. Ingolstadii 1593. — XXII. d. 22.	1627.
Sigrai, Franciscus I. Bellosics Lukács		

⁴⁵ GAMS, P. B.: i. m. 383.⁴⁶ GAMS, P. B.: i. m. 389. — Valószínűleg e könyve szerepel 1574-es könyvtárjegyzékén. — ACSÁDY Ignác: *Könyvek régi összeírásokban*. MKsz 1894. 211.⁴⁷ NÉMETHY, Ludovicus: i. m. 878.⁴⁸ L. a 13. jegyzetben idézett művet, II. 556—557.⁴⁹ NAGY Iván: i. m. X. 58.⁵⁰ L. a 4. jegyzetben idézett művet, 112, 205.

Possessor — donator	Cím — jelzet	A bejegyzés dátuma és egyéb adatok
Somogyi János [a szeredi iskola rektora az 1610-es években?] ⁵¹ I. Szegedi István Sondi = Szondi Sopron, Confraternitas dominorum sacerdotum Soproniensium I. Sebbarius, Paulus Sopronbánfalva ad Sanctum Wolffgangum in proximo adjacentem civitatis Soproniensis ⁵² Stranbingensis, Joannes Carolus I. Körössi, Blasius Stubenreich, Thomas, 1661. I. Oláh Miklós Szegedi István [= Szegedi Kis István?] ⁵³	Biblia. Nürnberg 1482. — Ö. IV. 15. WITZEL, G.: Postilla ... super Evangelia et Epistolas de tempore et de sanctis ... Demegoriae illae, quae ... in Postilla ... sunt desideratae. Coloniae 1545. — XXI. d. 14. ALFONSUS de Castro: Adversus omnes haereses libri quatuor decem. Coloniae 1549. — XX. b. 3. Canones concilii II. Provincialis Coloniensis. Coloniae 1538. (2) Formula ad quam visitatio intra Dioecesim Coloniensem exigitur. Coloniae 1537. — XX. b. 17.	Stephano Zegedino ad usum fratris Georgii Zondini ... 1558. Matthaeus Baroniaj emptus a ... Joanne Somogj, 1607. emptus ... a Francisco Geörunei patria Saarvarj, pastor ecclesiae Kezidi. Petrus Erdelij ... plebanus Eckiensis, 1646. 1558 ... pia memoriae Paulus Sondi ... ad Bibliothecam ecclesiae Strigoniensis ligavit. Matthiae Veres de Nieek et gratae posteritati, anno 1602.
Szentköröszy, Andreas [evangélikus lelkész Nécspálban, 1670?] ⁵⁴ I. Babothy, Georgius Szentlőrinci, Peter I. Kőszegi Rozs Balázs Szondi (Zondi), Georgius I. Szegedi István Szondi Pál episcopus Rosoniensis ⁵⁵		
Szólósi (Zewlews) István		

⁵¹ ILA Bálint: i. m. 139; l. a 4. jegyzetben idézett művet, 325.⁵² RUPP Jakab: i. m. I. 485—489.⁵³ Szegedi Kis István könyveiről l. RMKT XVI/VI. XVI. századbeli költők művei. 5. köt. 1545—1559. Kiad.: SZILÁDY Áron. Budapest 1896. 274, 276.⁵⁴ FABÓ András: i. m. III. 266.⁵⁵ KOLLÁNYI Ferenc: i. m. 140.

Possessor — donator	Cím — jelzet	A bejegyzés dátuma és egyéb adatok
Szuhai István archidiaconus Sas- variensis ⁵⁶	ADRICHOMIUS, C. Theatrum terrae sanctae et biblicarum histo- riarum. Coloniae 1590. — XX. c. 23.	Pragae 1592. (S. S. A. S. E. E. S. E. C. T.—1592.)
Tapay, Matthias	DIDACUS, J.: In ... Evangelium secundum Lucam ... commenta- ria. Tom. prior. Lugduni 1592. — XX. c. 2.	1673.
Telegdi Miklós ⁵⁷ administrator Stri- goniensis I. Oláh Miklós		
Telegdi Miklós I. Monoszlói András		
Telegdi Pál ⁵⁸	DUNS-SCOTUS, J.: Tertius scrip- ti ... super Sententias. Quartus scripti ... super Sententias. Quaes- tiones quolibetales ... per Mauri- tium de Portu Hibernicum emen- datae. Venetiis 1506. — XXI. a. 17.	
	ERMOLAO, B.: Castigationes Pli- nianaes. Romae 1493. — Ö. III. 17ab.	
Uj János I. Gyöngyösi Uj János		
Ujlaki, Ludovicus praepositus Castri- ferrensis [1585—1600] ⁵⁹	POLYGRANUS, F.: Postillae sive enarrationes in Evangelia. Coloniae 1570. — XIX. c. 32.	Nunc vero Mathiae Weres de Nieck crucigeri Soproni- ensis
Umundumus, Thomas	AVICENNA: Liber canonis ... revisus. S. I. et a. — XIX. a. 24.	J. Ceöntös ... pro felicibus novi anni auspiciis Ouariny dono dedit. anno 1607.
Várad János ⁶⁰ I. Orgonacz, Bene- dictus		
Verancsics Antal archiepiscopus Stri- goniensis [1569—1573] ⁶¹		
I. Monoszlói András		
Verancsics Antal don.		
I. Monoszlói András		
Viczmány (Wigmandi) Tamás	AMBROSIUS: Operum vol. III. Basileae 1492. — Ö. III. 12.	Ex libris P. Cheleydj. Hic liber dono missus est

⁵⁶ L. a. 13. jegyzetben idézett művet, II. 554—556.

⁵⁷ NÉMETHY, Ludovicus: i. m. 982.

⁵⁸ A Bekes Gáspár pártján álló Telegdi Mihály fia. Ecsedi Báthori István vezetésével részt vett 1593—1594-ben a török elleni harcban. — ECKHARDT Sándor: *Két vitéz nemesúr: Telegdi Pál és János levelezése a XVI. század végéről*. Bp. 1944.

⁵⁹ RUPP Jakab: i. m. I. 541.

⁶⁰ Valószínűleg azonos a domonkosrendű frater-rel, aki 1534-ben Bolognában tanult. — HARSÁNYI András: *A domonkosrend Magyarországon a reformáció előtt*. Debrecen 1938. 265.

⁶¹ GAMS, P. B.: i. m. 380.

Possessor — donator	Cím — jelzet	A bejegyzés dátuma és egyéb adatok
praefectus castelli Zent Marton ⁶² Vij, Joannes I. Gyöngyösi Uj János Vinkovics (Vynchouych) Benedek [pécsi püspök 1633— 1637] ⁶³ Vorets, Valentinus I. Bácsmezei György Vynchouych = Vinko- vics Vytech, Valentinus I. Bácsmezei György Wiertessy, Nicolaus Pannonius, 1575 I. Olady, Martinus Wigmandius, Thomas = Viczmándy Tamás Zegedi = Szegedi Zondi = Szondi	GREGORIUS IX.: Decretales epis- tolae. Parisiis 1550. — XIX. b. 55.	per ... Thomam Wig- mandij ... die 27. Febru- arii anno 1565. ... olim fuisset dominorum de Losoncz. emptus Bononiae cum aliis tribus voluminibus textum Iuris Canonici continentibus, anno ... 1606. die Augusti 20.

A táblázatban közölt ismert személyiségek nagy részének Nyugat-Magyarországhoz kapcsolódik életpályája, illetve hivatala. Legnagyobb részük papi személyiség: püspökök, kanonokok, plébánosok a nyitrai és győri egyházmegyéből, de több egri, esztergomi, váci, illetve veszprémi egyházmegyei személynek is találhatók itt könyvei. Nagy részüknek csak egy-egy kötete került elő, s csupán két nagyobb könyvtár, illetve könyvtártöredék emelhető ki, amelyekkel külön is érdemes foglalkoznunk: Monoszlói Andrásé és Oláh Miklósé.

Monoszlói András könyvei

Monoszlói András tanulmányait Nagyváradon, majd Bolognában és Bécsben végezte. 1580-tól pozsonyi kanonok, 1599-től szerémi majd veszprémi püspök volt. A század utolsó két évtizedében több, a katolikus teológiai álláspontot védő vitairatot jelentetett meg latin és magyar nyelven, amelyekben tudós, iskolázott vitatkozóknak tűnik.⁶⁴ Könyveit öccsére, Monoszlói Gábor pozsonyi kanonokra hagyta, az viszont 1603-ban úgy végrendelkezett, hogy bátyjának latin nyelvű, szentbeszédekről szóló kézírata Náprági Demeteré legyen. Monoszlói Gábor magyarra akarta e kéziratot Náprágival fordíttatni és ki

⁶² VICZMÁNFY Tamás: *Az én őseim*. Bp. 1931. 38—40.

⁶³ GAMS, P. B.: i. m. 377.

⁶⁴ *A magyar irodalom története 1600-ig*. Szerk.: KLANICZAY Tibor. Budapest 1964. I. 505.

akarta adatni vele.⁶⁵ Így jogosnak tűnik Jenei Ferencnek az a feltételezése,⁶⁶ hogy Monoszlói András könyvei is Náprági révén kerülhettek Győrbe. Ezt megerősíti az a három könyv, amelyben Monoszlói nevén kívül Náprági Demeter neve is szerepel. Kivétel viszont az a *Pontificale*, amelyet Monoszlói után Fülel Tamás pilisi apát kapott, s az ő halála után Nyéki Vörös Mátyás könyvei közé került.

Monoszlói András Győrben fennmaradt 14 kötetes könyvtára, amelynek egy részét Jenei Ferenc már ismertette, majdnem kizárólag teológiai műveket tartalmaz. Ezek között részben megtalálhatók önálló műveinek forrásai is (pl.: Cyprianus, Hieronymus, Irenaeus, Joannes Chrysostomus stb.). Különösen sokat forgatta a tridenti zsinat védelmére készült munkát, amint ezt bejegyzései bizonyítják. Győrben található könyveit 1570 és 1595 között gyűjtötte össze. Megsokasodnak azonban könyvbeszerezései pozsonyi kanonoksága idején 1579 és 1581 között. Győrben nem található egy sem Monoszlói Miklós esztergomi kanonoktól 1577-ben örökölt könyvei közül.⁶⁷ Vásárlásokon kívül kora nevezetes főpapjaitól kapott ajándékba egy-egy könyvet, így Kutassy Jánostól és Hethesi Pethe Márton váci püspöktől.

A beszerzés pontos dátumán kívül általában bejegyezte könyveibe kedves jelmondatát is: „*Domine, labia mea aperies et os meum annuntiabit laudem tuam.*”⁶⁸ Monogramja és a beszerzés évszáma viszont csupán a Canisius- és a Peltanus-kötet kötésén szerepel.

Oláh Miklós könyvei

A Monoszlói Andrásnál egy generációval idősebb Oláh Miklósnak öt könyve maradt fenn Győrben. Ennek az ugyancsak literátorként jelentőset alkotó tudós humanista főpapnak két könyvtára is volt Nagyszombatban, illetve Bécsben.⁶⁹ Győrben található könyvei közül az *Ordinarium Strigoniense* biztosan nagyszombati könyvtárából való, ugyanis végrendeletében úgy rendelkezett, hogy Telegdi Miklós zólyomi archidiaconus is kapjon ebből a könyvtárából néhány kötetet. Ezt az *Ordinariumot* a *Perényi-Missalé*hoz hasonlóan több tudós főpap örökölte egymás után. Oláh Miklós végrendeletében mint „*ecclesia inops*”-ról külön is megemlékezett a láncséri kápolnáról, ahová néhány bécsi könyvét szánta. Az *Ordo et ritus*... című művet még életében adományozhatta a plébániának. Hasonlóképpen még az ő adományából kapta az esztergomi káptalan igazgatása alá tartozó Capella Beatae Margarethae is a zágrábi *Missale* egy példányát 1556-ban.

Ötödik könyvének csupán a kötése tanúsítja, hogy Oláh volt a possessora. Barna bőrkötésén ugyanis az OSZK-ban levő Oláh-kötéshez hasonlóan felismerhető a tulajdonos neve.⁷⁰

Monoszlói Andrásához és Oláh Miklóshoz hasonlóan a többi possessor legnagyobb része katolikus főpap volt. Közülük Verancsics Antal néhány könyvéről, Telegdi Miklós és Mossóczi Zakariás „tekintélyes könyvanyagáról” Gulyás

⁶⁵ GULYÁS Pál: *A könyv sorsa Magyarországon*. Bp. 1961. III. 201.

⁶⁶ JENEI Ferenc: *Monoszlói András könyvei a győri Székesegyház régi Könyvtárában*. Győri Szemle 1935. 199—201.

⁶⁷ L. a 65. jegyzetet!

⁶⁸ Zsoltárok könyve 50 : 17.

⁶⁹ CSONTOSI János: *Adalék Oláh Miklós könyvtárához*. MKsz 1883. 61—66.

⁷⁰ SOLTÉSZ Zoltánné: i. m. 141.

Pál emlékezett meg.⁷¹ Győrben található könyveik mindegyike olyan, amelyeket főpapok generációi hagyományoztak egymásra. E híres könyvgyűjtőkön kívül kevésbé híres papi személyiségek győri könyvei erősítik meg azt a feltevést, hogy a XVI–XVII. század legolvasottabb, legműveltebb rétege a papoké volt.

A katolikusokon kívül feltűnnek reformátorok és a környék lelkészei is. Melius Péter könyvei valószínűleg a Náprági-féle erdélyi könyvekkel együtt kerültek Győrbe. Róluk a második közleményben szoltunk részletesebben.⁷² Szegedi Istvánnak egyetlen könyve sok későbbi tulajdonos kezén át került el Nyugat-Magyarországra. A dunántúli protestáns egyházközségek lelkészeitől valószínűleg az üldözések során kobozhatták el a Székesegyházi Könyvtárban levő könyveiket.

A világi tulajdonosok száma viszonylag kevés: a Balassa, Csepcsányi, Darabos, Draskovich, Eszterházi, Homonnai Drugeth, Sárkány, Telegdi, Viczmány földbirtokos család képviselteti magát egy-egy könyvvel. Eszterházi Dániel Pázmány-könyve különösen becses, mivel a bejegyzés szerint a szerzótől kapta.

A possessorok között több író-literátor is akad. Telegdi Miklós, Mossóczy Zakariás, Verancsics Antal, Beythe István, Félegyházi Tamás, Kermann Dániel, Melius Péter és Szegedi István alkotó tevékenysége közismert. Rajtuk kívül Makai István verseket írt,⁷³ Ilóczy Máttyás, Forgách Imre titkára közreműködött a *De Sigetho Hungariae propugnaculo opusculum* megjelenítésében.⁷⁴ Gradnay Thomas de Jazka pedig az 1547-ben Bécsben nyomtatott magyar nyelvű kalendárium fordítója.⁷⁵ Kürti István magyarra fordított imakönyve 1611-ben Kassán jelent meg.⁷⁶ Szőlősi Istvánnak fennmaradt történeti munkája.⁷⁷

A könyvek megfelelnek birtokosaik végzettségének és papi hivatásának: Biblia-kiadások, kommentárok, egyháztörténetek, a zsinatokról való összefoglalások, katekizmusok, homiliák, sermo-gyűjtemények, szerkönyvek, vita-iratok. Biográfiai, történelmi munkák viszonylag kisebb számban vannak közöttük, de feltűnő, hogy e könyvek általában „érdekesebb” személyiségek könyvtárából kerültek ki, s hogy Ebeczky Imre pozsonyi kamarai tanácsos történelem könyvén megütközött a közvélemény, azt bizonyítja a benne olvasható, XVII. századból való bejegyzés: *Notatus in indice librorum prohibitorum, sed ob annexum Solimanum et Pomponium Melam servatus*. Ilóczy Máttyásnak Justinus történelmi kézikönyve volt meg. Aristotelés-komentárja Makai Istvánnak volt, Aristotelés etikai munkája pedig a budai könyvtárból⁷⁸ jutott Csétyeni, illetve Vasvári Szeghi György tulajdonába. A titkosírási kézikönyveiről híres Trithemnek levelesgyűjteménye van a győri könyvtárban, Joannes Fabri bécsi püspök tulajdonából. Rajta kívül említést érdemel

⁷¹ GULYÁS Pál: i. m. 202–206, 206–211.

⁷² VÁSÁRHELYI Judit: *A győri Székesegyházi Könyvtár possessorai*. II. Az „erdélyi” gyűjtemény. MKSz 1980/3. 230–246.

⁷³ L. a 31. jegyzetet!

⁷⁴ Wittenberg 1587. — RMK III. 765.

⁷⁵ RMNy 427.

⁷⁶ RMNy 1018.

⁷⁷ RMNy 1618.

⁷⁸ CSAPODI Csaba: *The Corvinian Library. History and Stock*. Budapest 1973. Rep. 1, 45.

a Draskovich Ádám által 1588-ban beszerzett *Dispositio in partes orationis rhetoricae* című retorikai munka is. Bonfini, Pázmány, Temesvári Pelbárt és Werbőczy egy-egy műve képviseli a Hungaricá-k kevés példányát a XVI–XVII. századi magyarországi könyvtárakban.

*

A Győrben előkerült könyvek érdekes adalékot szolgáltatnak tulajdonosaik érdeklődési köréről. Minthogy egyáltalán nem biztos, hogy könyveiket valóban alaposan végigtanulmányozták, illetve hogy minden kötetükbe beírták magukat, könnyelműség lenne e könyvek alapján következtetni tulajdonosaik műveltségére. Ugyanakkor számolni kell azzal a ténnyel is, hogy legtöbbjüknek hivatásával jártak az áthelyezések, s így akár hivatali pályájuk, akár a történelmi események kényszere folytán széjjelszóródhattak a nagyobb gyűjtemények. Jó példa erre az erdélyi gyűjtemény, amely Gyulafehérvártól sok száz kilométerre lelt otthont; vagy az, hogy a Monoszlói András műveiben legtöbbször szereplő Szent Ágoston munkái nem fordulnak elő Győrben lévő 14 kötete között, pedig egészen biztosan volt példánya belőlük.

Így a Győrben feltárt possessorok könyveinek igazi, érdembeli elemzése csak akkor lesz lehetséges, ha az ország könyvtáraiban mindenütt elkészült a régi könyvek possessorainak nyilvántartása, s beleépül egy országos kataszterbe. Régi könyvtárak, illetve könyvtártöredékek tagjai között felismerhetővé válnának akkor az összefüggések, s a csekély számú fennmaradt könyvtárjegyzék kiértékelése és a tényekkel való szembesítése is könnyebb lehetne. Természetesen a könyvkötés kutatás sem hanyagolhatja el a possessorokat, miként ezt Koroknay Éva már felismerte, és reneszánsz kötésekről szóló összefoglalásában⁷⁹ szerepeltette az általa vizsgált kötetek tulajdonosait is. Könyvtár- és könyvkötéstörténet így együttesen nagyban elő tudná segíteni a forráskutatást az írók könyveinek feltárásával, s a kiadványok jellegének elemzése a könyvek terjedésére vonatkozó igen gyér adatainkat egészítené ki.

A régi könyvek sokszor rongált állapota, olvasati problémák miatt azonban sokan visszariadnak ettől a tartalmas és szép munkától, és így nem csoda, ha nagyon kevés kezdeményezés történt e téren. Az utóbbi években Soltész Zoltánné dolgozta fel a gyöngyösi Ferences Könyvtár possessorait.⁸⁰ Legújában pedig a debreceni KLTE Könyvtárában kezdték meg a könyvanyagban található possessori és marginális bejegyzések szisztematikus feltárását.⁸¹ Mindezek a dicséretes vállalkozások a helytörténeti kutatásokhoz és régi kultúránk igazabb megismeréséhez nyújtanak értékes eszközt.⁸²

⁷⁹ L. a 19. jegyzetet.

⁸⁰ L. a 3. jegyzetet!

⁸¹ CZELLÁRNÉ CSIBA Judit: *Possessori és marginális bejegyzések vizsgálata a debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem Könyvtárában*. Debrecen 1979. (A debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem Könyvtárának közleményei 120.)

⁸² A győri Székesegyházi Könyvtárban feltárt könyvtulajdonosok névsorát — a könnyebb áttekinthetőség kedvéért — a mellékelt jegyzék tartalmazza. A nevek mellett szerepel római és arab számmal jelölve, annak a közleménynek a sorszáma és azon belül az a lap, ahol az illető könyve(i)nek címe(i) található(k).

A könyvtulajdonosok névjegyzéke

- Albensis ep. Trans. II. 235
 Albensis Literatus = Székesfejérvári
 András
 Almási Pál IV. 325
 Armbruster, Laurentius II. 235
 Babothy, Georgius IV. 325
 Bácsmegyei György IV. 325
 Bácsmegyei Mihály IV. 325—326
 Balassa Ferenc II. 235
 Balassa István IV. 326
 Bánffi Pál II. 236
 Baranyai Forrás Péter III. 247
 Baranyai Máté IV. 326
 Báron, Wolffgangus II. 236
 Báthori István II. 231
 Báthori Kristóf II. 231
 Báthori Miklós II. 231
 Báthori Zsigmond II. 231.
 Bellosicus Lukács IV. 326
 Bende, Nicolaus IV. 326
 Beniczky Gáspár IV. 326
 Beythe István IV. 326
 Bezcky, Stephanus IV. 326
 Biharinus, Franciscus II. 236
 Blasius frater II. 236
 Blasius Gregius II. 236
 Bobalius, Franciscus IV. 326
 Borilicius, Joannes III. 247
 Bornemisza Boldizsár II. 236
 Borsos Péter II. 236
 Böythe Miklós IV. 327
 Brutus János Mihály II. 237
 Bubnich Mátyás III. 247
 Capella Beatae Margarethae IV. 327
 Capitulum Castriferense IV. 327
 Checheny = Csétényi
 Cheleydy, P. IV. 327
 Chepchany = Csepcsányi
 Cheri, Joannes IV. 327
 Chrteni = Csétényi
 Coci, Georgius Nicolaus IV. 327
 Csepcsányi János IV. 327
 Csepcsányi János Batisz IV. 327
 Cseródy János IV. 327
 Csétényi János IV. 327
 Csökör, Gregorius IV. 328
 Darabos Ferenc IV. 328
 Dávid Pál IV. 328
 Deáki László IV. 328
 Derecskei János II. 237
 Domassiensis Ecclesia IV. 328
 Dombrinus, Michael IV. 328
 Dragauczith János II. 237
 Draskovich, Adam IV. 328
 Draskovich Mátyás III. 247
 Draskovics György III. 247
 Druget = Homonnai Drugeth
 Dusich Mátyás III. 247.
 Ebeczky Imre IV. 328
 Ecclesia Egersegiensis IV. 328.
 Erdélyi Péter IV. 328
 Esztergom, Bibliotheca IV. 328
 Eszterházi Dániel IV. 329
 Eyczyng Erasmus III. 249
 Ezekey, Joannes IV. 329
 Ezekey, Josephus IV. 329
 Fabri, Joannes IV. 329
 Farkas, Georgius II. 237
 Félegyházi Tamás IV. 329.
 Feraboscho, Matthias IV. 329
 Ferenczffy János III. 249
 Fülei Farkas Tamás III. 249
 Gáborjáni Kővér Tóbiás III. 249—250
 Georgfamy (Görgényi?), Georgius II. 237
 Geörunei, Franciscus IV. 329
 Gosztonyi János II. 238
 Gradnay, Thomas IV. 329
 Grünberger, Andreas II. 238
 Gyöngyösi Uj János IV. 329
 Győri, Franciscus IV. 329
 Győri János IV. 331
 Gyulafi Lestár II. 238
 Gyulai Ferenc II. 238
 Gyulai Gáspár IV. 331
 Gyulai István IV. 331
 Gyulai Pál II. 238—239
 Hamza, Joannes IV. 331
 Hédervári István III. 250
 Henricospeter (?) IV. 331
 Hermann, Joannes IV. 331
 Homonnai Drugeth Bálint IV. 331
 Ilóczy Mátyás IV. 331
 Inchofer, Casparus IV. 331
 Istakochy, Petrus IV. 331
 Ivánczy János III. 250
 Jacobus frater II. 239
 János Zsigmond II. 231
 Julianus P. = Gyulai Pál
 Káldi, Nicolaus IV. 331
 Kaleschiák Péter III. 250
 Kálóczy Miklós III. 250
 Kazi, Joannes IV. 332
 Kendi Ferenc II. 239
 Kermann, Benedictus IV. 332
 Kermann Dániel IV. 332
 Kermann János IV. 332
 Kermann, Josephus IV. 332
 Kermendi = Kőrmendi
 Kéry István III. 250—252
 Ketheli, Franciscus IV. 332
 Keves András IV. 332
 Kissevich-Horváth János III. 252
 Klimpa (Klingenpoch), Ecclesia IV. 332
 Kolozsvári Imre II. 239
 Köntös János III. 252
 Kőrmendi Kálmán III. 252
 Körössi, Blasius IV. 332
 Kőszegi Rozs Balázs IV. 332
 Kövesy, Benedictus IV. 332
 Krmann I. Kermann

- Kutassy János IV. 333
 Kürti István IV. 333
 Kürtössi, Nicolaus IV. 333
 Kysdy (?), Josephus IV. 333
 Lánzsér, Capella IV. 333
 Laurentius frater II. 239
 Lépes Bálint III. 252—254
 Liptay Ferenc III. 254
 Literatus de Magyaradh IV. 333
 Magyarbéli Bosnyák István IV. 333
 Makai István IV. 333
 Makomensis, Casparus IV. 333
 Martini Miklós IV. 333
 Marton Miklós III. 254
 Mátéssy István III. 254
 Mattkovich Mihály III. 254
 Matusek András III. 254
 Melius Péter IV. 333—335
 Michaelis, Daniel III. 254
 Mindszenti András II. 240
 Monasterium Sororum de Insula Leporum
 IV. 335
 Monoszlói András IV. 335—336
 Moskon, Josephus IV. 336
 Mossóczy Zakariás IV. 336
 Mossowszky, Joannes IV. 336
 Nagy Mihály III. 256
 Náprági Demeter I. 121—125
 Novák Péter IV. 336—337
 Nyéki Vörös Mátyás III. 256—258
 Nyulak-szigeti Domonkos Apácaolostor
 = Monasterium Sororum de Insula Lepo-
 rum
 Oklomanus, Bartholomaeus IV. 337
 Olady, Martinus IV. 337
 Oláh Miklós IV. 337—339
 Orgonacz, Benedictus IV. 339
 Ostervalt, Joannes II. 240
 Padoslaus (?) IV. 339
 Palkovich György III. 259
 Pathay, Sigismundus IV. 339
 Pauli (?) IV. 339
 Paulinus, Matthias IV. 339
 Paulinus, Nicolaus IV. 339
 Paulinus, Publius Nicolaus IV. 339
 Pázmány Péter IV. 339
 Perényi Ferenc II. 240
 Pesti Gáspár II. 240
 Peter plebanus de Lippa II. 240
 Pethe Márton IV. 339—340
 Pioppi, Dionysius IV. 340
 Pösgai János IV. 340
 Pösgai János II. 240
 Pozsgay Mátyás III. 259
 Pullas János IV. 340
 Rachossich, Franciscus IV. 340
 Radovics Péter IV. 340
 Rai, Casparus IV. 340
 Rauch, Stephanus IV. 340
 Rech, Joannes IV. 340
 Roracz, Joannes IV. 340
 Sárkány György IV. 340
 Sebbarius, Paulus IV. 340
 Serény György IV. 340
 Sigrái, Franciscus IV. 340
 Simon János II. 240
 Sivers, Cornelius III. 259
 Somogyi János IV. 341
 Sopron, Confraternitas dominorum sacer-
 dotum Soproniensium IV. 341
 Sopronbánfalva IV. 341
 Stranbingensis, Joannes Carolus IV. 341
 Stubenreich, Thomas IV. 341
 Sulyok Imre II. 240—241
 Suppanich György III. 259
 Szalay János III. 259
 Szegedi István IV. 341
 Székesfejérvári András II. 241—242
 Szentkörösztly, Andreas IV. 341
 Szentlőrinci, Peter IV. 341
 Szondi, Georgius IV. 341
 Szondi Pál IV. 341
 Szőlősi István IV. 341
 Szuhai István IV. 342
 Tapay, Matthias IV. 342
 Tarródy János III. 259
 Tatay Margit III. 259
 Telegdi Miklós IV. 342
 Telegdi Pál IV. 342
 Telekessy István III. 260
 Uj János = Gyöngyösi Uj János
 Újlaki, Ludovicus IV. 342
 Umundumus, Thomas IV. 342
 Váradai János IV. 342
 Vasvári Szeghy György III. 260
 Verancsics Antal IV. 342
 Vetési János II. 242
 Viczmándy Tamás IV. 342—343
 Vinkovics Benedek IV. 343
 Visconti, Alfonso II. 242
 Vorets, Valentinus IV. 343
 Vytechy, Valentinus IV. 343
 Waradi, Joseph II. 242
 Wiertessy, Nicolaus IV. 343
 Zichy György III. 260

VÁSÁRHELYI, JUDIT

Die Possessoren der Bibliothek der Kathedrale von Győr (Raab) I—IV.

Die Studienreihe macht die Possessoren der Bibliothek der Kathedrale von Győr aus dem XVI. und XVII. Jahrhundert bekannt. Diese Sammlung hat sich in 1872 in die Bibliothek des Seminariums von Győr verschmolzen, als deren wertester und auch noch heute im grossen und ganzen separat behandelter Teil. Während der Durchsicht der Bücher konnten wir vier grosse Possessorengruppen absondern:

I. Die Bibliothek von Demeter Náprági, welche der Bibliothek der Kathedrale zu Győr zugrunde lag. Der Name des begabten Oberpriesters, der auch bedeutende diplomatische und politische Rolle auf sich nahm, ist in 50 Büchern zu lesen, und auf Grund der eingeschriebenen Jahreszahlen, bzw. seiner kirchlichen Würde kann man den Prozess der Zunahme seiner Bibliothek humanistischen Charakters pünktlich nachfolgen.

II. Die „siebenbürgische Sammlung“. Als Teil der Bibliothek Náprágis gelang auch eine bedeutende Menge von Büchern siebenbürgischer Provenienz in Győr. Náprági, der Bischof und Kanzler von Gyulafehérvár, musste von Gyulafehérvár im Jahre 1601, wegen des Misstrauens des Woiwoden Michael, wegflehen, und von hier — aus der Residenz der Fürsten Siebenbürgens — nahm er, der Tradition nach, 2—300 Bücher nach Ungarn mit sich. Ein Teil dieser Büchermasse ist auch heute absonderbar auf Grund der siebenbürgischen Possessoren. So kamen einige Bände aus der Bibliothek der Mitglieder der siebenbürgischen Fürstenfamilien (János Zsigmond, Kristóf, Miklós und Zsigmond Báthori) hervor, und eine Sammlung von 49 Bänden, unter deren Possessoren fast alle Schichte der siebenbürgischen Intelligenz vertreten sind (Dominikaner, Pauliner, Mitglieder des Kapitels von Nagyvárad, die Männer der Kanzlei des Fürsten János Zsigmond, die in der Umgebung der Báthori lebenden Adeligen und Politiker). Unter diesen die bedeutendste ist die fünfzehnbändige Sammlung des Kanzleischreibers András Székesfehérvári, welche von einem humanistischen Interesse bekundet und wahrscheinlich nach seinem Tode in die Bibliothek der siebenbürgischen Fürsten geriet, und die sechs Bände Pál Gyulais — grossenteils Aristoteles-Kommentare — welche nach seiner Hinrichtung zu Gyulafehérvár eingeliefert wurden.

III. Possessoren von Győr. Nach dem Tode Náprágis wurde die Bibliothek der Kathedrale im XVII. Jahrhundert zumeist durch die Bücher der Bischöfe und Kanoniker von Győr vermehrt. Aus der 69 bändigen Masse győr'schen Provenienz sind die theologischen Bücher der Bischöfe Bálint Lépes, Mátyás Nyéki Vörös und der Kanoniker István Kéry und Tóbiás Gáborjáni Kövér die bedeutendsten.

IV. Sonstige Bücher. Die letzte und grösste Gruppe der Possessoren bilden jene ungarländische Besitzer, deren Bahn weder mit Siebenbürgen, noch mit Győr zu verbinden ist. Unter ihnen ist András Monoszlói der bedeutendste, dessen 14 Bände gerieten wahrscheinlich ebenfalls durch Demeter Náprági nach Győr und die fünf Bücher von Miklós Oláh. Ausser den katholischen Oberpriestern sind auch protestantische Prediger und weltliche Besitzer durch je ein Buch vertreten. Die Identifizierung der Personen war nicht in jedem Falle möglich.

Zum Schluss macht die Studienreihe auf die Wichtigkeit der Possessorenforschung aufmerksam. Die Berücksichtigung der Besitzer der alten Bücher könnte nämlich mit sehr wertvollen Beiträgen für unsere Kulturgeschichte dienen.